

Bergeijk route 1

Start aan Hofkerk

🌀 **86 / Moment 1: kerk**

Onderduikers bij Hofkerk

Tijdens de oorlog schuilden onderduikers in de verwarmingsruimte van de Hofkerk. Johan Biemans hielp hen veilig naar hun schuilplaats. Toen zijn zoon Johan eens meeging, zag hij uitwerpselen op het kolengruis. Zijn vader maakte hem wijs dat ze van de hond van de koster waren. Op het aangrenzende kerkhof lagen tot 1950 ook 23 Britse militairen begraven. Zij zijn daarna herbegraven op het Britse War Cemetery aan de Luikerweg.

Fiets halfweg richting 🌀 **26**

🌀 5 - 26 / Moment 2: gedenksteen Bergeijk schudt door bommenwerper

In de nacht van 21 op 22 juni 1943 stortte een Canadese Wellington bommenwerper neer bij de Borkels dijk. Bergeijk werd opgeschrikt door de explosie. Het vliegtuig maakte deel uit van een enorme luchtvloot van 705 toestellen. 3 van de 5 bemanningsleden overleefden de crash. Kort voor de inslag viel nog een bom, die een krater achterliet (vlak achter monument). In 1994 onthulde overlevende Eric Lapham het monument.

Volg 🌀 **34** **via Bergeijksedijk**. **Op 600 meter van** 🌀 **34** **ligt moment 3**.

🌀 34 / Moment 3: begraafplaats Jong gestorven, ver van huis

Op het Valkenswaard War Cemetery rusten 222 Britse militairen die in 1944 sneuvelden in deze regio, met leeftijden tussen 18 en 39 jaar. Al sinds 1945 worden hun daden jaarlijks herdacht op 17 september. In het herdenkingsgebouw ligt een lijst met alle namen.

Volg de Barrier voor 500 meter tot aan het tankstation rechts

🌀 **27 / Moment 4: monument**

De eerste stappen naar bevrijding

Op 11 september 1944 betraden Britse troepen hier voor het eerst Nederlands grondgebied. Hier begon de bevrijding van Bergeijk. Enkele dagen later startte vanaf deze plek Operatie Market Garden. Het monument herinnert aan deze historische grensovergang en werd in 1994 onthuld door Sir Rupert Buchanan-Jardine. Hij leidde de eenheid die de grens overstak.

🌀 27 - 26 / Moment 5: brug + woning Sjang Martens

Nabij Maaij 8 was na de bevrijding een grote chaos achtergelaten. Duitse uniformen, een kanon half in de beek en honderden granaten. Ook lag er een veldgraf veldgraf van de Duitse soldaat Friedrich Heigl. Hij sneuvelde op 15 september 1944. De Maaij 8 was een belangrijke opvangplek voor geallieerden en verzetsmensen. Verzetman Sjang Martens speelde een centrale rol in het begeleiden van mensen over de grens. Voor zijn inzet ontving hij de Medal of Freedom.

🌀 25 - 226 / Moment 6: grenspaal De dodendraad

Langs de grens bij Hutten 2 liep tijdens WOI de elektrische dodendraad. De familie Wuijts zag hier regelmatig slachtoffers vallen. Een van hen was de vijfjarige Peter Wuijts. Hij kroop onder de draad door en werd dodelijk getroffen, voor de ogen van zijn familie. Zijn vader kon hem niet helpen, omdat hij wist dat hij zelf ook de dood zou vinden als hij de draad aanraakte.

🌀 227 - 230 / Moment 7: bunker Gevaar bij het kanaal

Bunker 9 is onderdeel van de Belgische grensstelling uit 1935. Met muren van één meter dik in

camouflagekleuren bood hij plaats aan twee mitrailleurs. De bunker maakte deel uit van een uitgebreid verdedigingssysteem van 72 bunkers langs de Limburgse kanalen.

🌀 230 / Moment 8: brug Operatie Beecher

Na de bevrijding van Lommel centrum op 11 september 1944 vluchtten Duitse troepen via de Gestelsedijk en brug 12 richting Nederland. De brug werd kort daarna vernield om de geallieerde opmars te vertragen. Op 17 september staken soldaten van het 1ste East Lancashire Regiment het kanaal over via pontons, waarbij soldaten sneuvelden. Even later verving een Baileybrug de verwoeste brug, waarlangs de troepen Nederland binnentrokken.

🌀 230 - 231 / Moment 9: bunker Wachten achter schietgaten

Bunker 8 is kleiner dan zijn buurman, met ruimte voor maar één mitrailleur en één machinegeweer.

Ga via de voetgangersbrug te voet naar de kanaaldijk (550 meter)

🌀 **231 / Moment 10: grafsteen**

Veldgraf Britse soldaat

Hier rustte tussen 1944 en 1946 de 26-jarige Andrew Colonnese, soldaat bij het 1ste Batallion van het East Lancashire Regiment. De omstandigheden van zijn dood blijven onbekend. In 1946 werd zijn lichaam overgebracht naarde Britse Militaire Begraafplaats in Leopoldsburg. Zijn eenheid speelde een rol in Operatie Beecher bij brug 12. **Ga terug naar** 🌀 **231**.

🌀 24 / Moment 11: infobord smokkelen Een oorlogsroman

Rechtsboven het informatiebord van de Smokkelfietsroute zie je tussen de bomen een heuvel. Hier stond vanaf 1965 de schrijvershut van Arie van der Lugt. Hier schreef hij in 1985 een roman over de onwettige zoon Joop van een landverrader uit de Kempen en een Joodse vrouw. Joop strijdt uit loyaliteit voor zijn moeder mee in het verzet

tijdens WO II. De hut is sinds 2013 verplaatst achter het Bakkerijmuseum en ingericht als museum.

🌀 20 / Moment 12: kapel Een bemanning zonder thuiskomst

Op 25 maart 1944 explodeerde hier een Engelse Lancaster bommenwerper. Alle 7 bemanningsleden kwamen om het leven. Ze waren op de terugweg van een missie toen ze door Duitse jagers werden onderschept. Door harde wind raakten die nacht veel vliegtuigen uit koers; 22 van de 72 keerden terug. De kapel werd gebouwd uit dank aan Maria omdat de Weebosch de oorlog goed had doorstaan.

🌀 20 - 21 / Moment 13: kerk De gestolen kerkklok

De Sint-Gerardus Majellakerk van de Weebosch dateert uit 1906. Vanaf 1942 gebruikten de Duitsers Nederlandse luidklokken van kerken om de slinkende grondstoffen voor hun oorlogsindustrie aan te vullen. Op 15 januari 1943 stolen ze de klok van de Weebosch. Die was in 1911 door baron Van Eetvelde aan de kerk geschonken als dank voor jachtrecht. In 1949 hing er een nieuwe klok in de kerktoren.

🌀 21 / Moment 14: nabij knooppunt 21 De piloot die zichzelf bevrijdde

Op Nieuwjaarsdag 1945 stortte op de Lage Berkt een Duitse jager neer. Het vliegtuig werd geraakt door afweergeschut en boorde zich in de grond. De piloot, Friedrich Tazreiter, wist zich met parachute te redden en werd ongedeerd krijgsgevangen gemaakt. Van het toestel is niets meer zichtbaar: de motor ligt nog steeds diep in de grond.

Fiets 200 meter voor 🌀 **86** **de Brouwershof straat rechts in**

🌀 86 / Moment 15: begraafplaats De eerste soldaat die sneuvelde

Op de RK-begraafplaats 't Hof rust Johan Jansen. Hij was 33 jaar oud toen

hij op 11 mei 1940 sneuvelde bij de gevechten tegen de Duitse invasie bij Sint-Oedenrode. Johan was de eerste soldaat uit Bergeijk die het leven liet in WOII. Op zijn graf ligt de helm van het Nederlandse leger, als teken van moed. Onder zijn kameraden stond hij bekend als iemand die niets afwachtte.

Lommel route 2

🌀 227 - 228 / Moment 16: bunker Oeverbunker

Bunker 10 met 1 meter dikke muren was geschikt voor het gebruik van 2 mitrailleurs. De schietgaten waren in het verlengde van het kanaal gericht. Men kon niet naar de overkant schieten. De bodem van het kanaal was begin september 1944 bezaaid met 22 binnenschepen. Die waren op bevel van de Duitsers tot zinken gebracht. Zo waren ze niet meer bruikbaar als pontonbrug voor de bevrijders.

Net over de brug ligt links de afslag naar het Barrierspark met monument

🌀 228 / Moment 17: brug Bevrijdingsbrug

Joe’s Bridge speelde een belangrijke rol tijdens WOII. Op 10 september 1944 veroverden de Irish Guards de brug bij een verrassingsaanval en behielden hem ondanks Duitse tegenaanvallen. Daarbij vielen ook meerdere burger-slachtoffers. Vanaf deze brug startte op 17 september 1944 Operatie Market Garden. De Brug werd vernoemd naar commandant kolonel J.O.E. Vandeleur. In het Barrierpark aan de voet van de brug staat een gedenksteen die herinnert aan de strijd om de brug. Het verhaal is onder andere beschreven in ‘The Fighting Spirit’ van Jack Didden.

Volg de Luikersteenweg voor bijna 2 km tot na de rotonde

Moment 18: begraafplaats Poolse soldaten op één rustplaats

Op de Poolse oorlogsbegraafplaats rusten 257 Poolse soldaten. Zij sneuvelden in de Kempen en elders.

Na de oorlog zijn de militairen hier herbegraven. Een vrouwenfiguur met lauwerkrans, herinnert aan hen. Ook is de door België afgelegde route van de Poolse Eerste Pantserdivisie op een monument uitgebeeld. Een onbekende soldaat op de begraafplaats is in 2019 na 74 jaar alsnog geïdentificeerd: Piloot Mikolaj Kirkilewicz.

🌀 255 - 264 / Moment 19: begraafplaats De grootste Duitse oorlogsbegraafplaats

De 16 hectare grote begraafplaats is de grootste Duitse oorlogsbegraafplaats in West-Europa. Hier rusten 39.099 gesneuvelden uit WOI maar vooral uit WOII. Zij liggen begraven aan weerszijden van 20.000 kruisen. Van 6000 soldaten is de identiteit onbekend. Op hun kruis staat ‘Ein Deutscher Soldat’. Na 1946 werden gedurende 5 jaar Duitse militairen herbegraven die eerder op andere verzamelkerkhoven lagen. Sinds 1952 beheert de Volksbund für Deutsche Kriegsgräberfürsorge de begraafplaats.

🌀 553 - 265 / Moment 20: treinspoor Gevangenenvervoer

De IJzeren Rijn werd tijdens WOII intensief gebruikt door de Duitse bezetter voor militaire en logistieke doeleinden, waaronder transporten die verband hielden met gevangenen en dwangarbeid.

🌀 229 - 224 / Moment 21: kerkplein Gijzelaars op het Kerkplein

Op 11 september 1944 hielden Duitse militairen het kruispunt bij het Kerkplein in Lommel bezet. Nadat ze onder vuur waren genomen, gijzelden ze 42 buurtbewoners, onder wie pastoor Houtmortels en pater Luykx. Zij moesten aankondigen dat bij nieuwe beschietingen een gijzelaar zou worden gefusilleerd. Britse troepen van de King's Company van de Grenadier Guards bestookten kort daarna het plein en bevrijdden de gijzelaars. Het plein wordt gemarkeerd door het Nikè-beeld van Frans Jochems, dat de Lommelse slachtoffers van WOI en WOII herdenkt.